

‘KINDERBIJBEL’ OF ‘BIJBELSE VERHALEN AAN KINDEREN VERTELD’?

HANS AUSLOOS

Het gebeurt niet zo vaak dat een door een Vlaamse auteur geschreven kinderbijbel met teksten uit het Oude en het Nieuwe Testament op de markt wordt gebracht. Eindelijk verscheen vorig jaar nog eens zo'n uitgave. Midden 2004 publiceerde Kolet Janssen (°1955) bij uitgeverij Davidsfonds/Infodok, in coproductie met de Nederlandse uitgeverij Kok, *Het grote avontuur van God en mens. Kinderbijbel met meer dan 150 verhalen* (€ 22,50). Aan de basis van deze bundel liggen bijdragen die Janssen schreef voor de godsdienstmethode 'Tuin van Heden' (uitgeverij Van In, Wommelgem). De auteur geniet goede bekendheid als schrijfster van vooral kinder- en jeugdboeken. Naast avonturenverhalen voor kinderen tussen ca 7 en 15 jaar neemt ook de religieuze thematiek een belangrijke plaats in binnen haar publicaties, o.a. in *De zevensprong* (over de sacramenten), *Ik geloof dat ik geloof* (een hertaling van de geloofsbelijdenis), *Even Stil* (gebedenboekje) en *De droom van God* (een hertaling van de tien geboden). In februari 2005 verscheen daarenboven *Hoor je wat ik zeg?*, een verzameling kindergebeden. Met *Het grote avontuur van God en mens* is Janssen dan ook niet aan haar proefstuk toe.

De bundel bevat een selectie van verhalen en teksten die gebaseerd zijn op het Oude en het Nieuwe Testament. Voor het Oude Testament zijn vooral de Pentateuch (verhalen over de voortijd, Abraham, Jakob, Jozef en Mozes) en de zogenoemde Historische boeken (Jozua, Rechters, Samuël, Koningen, Nehemia, Tobit, Judit en Ester) het sterkst vertegenwoordigd, hoewel ook stukken uit de profetische literatuur (Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Daniël, Amos, Hosea en Jona) zijn betuigd. Daarnaast komen nog Job, enige Psalmen en passages uit Spreuken, Prediker en Hooglied aan de orde. Van de nieuwtestamentische boeken zijn er vanzelfsprekend passages uit de vier evangeliën en de Handelingen

KINDERBIJBEL

van de Apostelen. Maar ook de brieven aan de Romeinen, Korintiërs, Galaten, Efeziërs, Kolossenzen en Tessalonicensen, alsook de brief aan Filemon, komen gedeeltelijk aan bod. Het boek besluit met een fragment uit de eerste Johannesbrief en enkele passages uit de Apokalyps.

Het grote avontuur van God en mens is een zeer fraai uitgegeven boek, aangenaam om in te lezen en uit voor te lezen – volgens de uitgever voor kinderen vanaf zeven jaar (de ervaring leert echter dat ook jongere kinderen van Janssens teksten kunnen genieten). Het werk is geschreven in een taal en stijl die ertoe aanzetten om het steeds weer ter hand te nemen en er in te grasduinen. De prachtige, meestal bladvullende tekeningen die sommige verhalen illustreren, zijn van de hand van de befaamde, uit Indonesië afkomstige illustrator Thé Tjong-Khingh (°1933).

De bijbel in dagboekstijl

De auteur kiest er klaarblijkelijk voor om de bijbeltekst niet strikt te volgen. Dit blijkt zeer duidelijk uit het opzet van het gehele werk. De bijbelse teksten worden vaak verteld vanuit het perspectief van een zogenoemde ooggetuige, die verhaalt wat hij of zij in levende lijve heeft meegemaakt. Over de uitverkiezing van David, de jongste zoon van Isäi, wordt bijvoorbeeld relaas gedaan door een knecht van Isäi, een personage dat in het bijbelse verhaal in 1 Samuël 16 niet voorkomt:

‘Mijn baas Isäi uit Betlehem heeft een grote boerderij met veel dieren. Hij heeft acht zonen en nog een heleboel knechten. Ik ben een van zijn knechten. Op een dag kwam de wijze Samuël, de man van God, naar onze stad. Dat was een hele eer. Zeker toen hij ook nog op bezoek kwam bij Isäi. We maakten een feestmaal klaar en alle zonen van Isäi werden aan Samuël voorgesteld’ (p. 73).

Bij verscheidene nieuwtestamentische verhalen lijkt het zelfs of we in Jezus’ dagboek lezen:

‘Dit jaar mocht ik voor het eerst mee naar Jeruzalem om het paasfeest te vieren. “Je bent nu twaalf” zei mijn vader, “dus ben je er groot genoeg voor.” Trots liep ik mee in de karavaan. Ook

KINDERBIJBEL

al was ik soms moe, ik klaagde niet. Het is een hele reis van ons dorp naar Jeruzalem. (...) Het mooist vond ik de tempel. Die was helemaal anders dan de synagoge in ons dorp. (...) Achter in de tempel stonden geleerde mannen te praten over wat er in de bijbel stond en wat dat precies betekende. Ik kon er niet genoeg van krijgen om naar hen te luisteren. Het was fijn om God zo dichtbij te voelen. Na het paasfeest moesten we weer naar huis. Ik had er geen zin in. Thuis zou alles weer gewoon zijn, terwijl hier... Ik wist gewoon dat ik nog een poosje hier moest blijven. Dicht bij God, die als een vader voor mij is' (pp. 159-160).

Maria, de moeder van Jezus, komt aan het woord wanneer ze haar belevenissen tijdens het bruiloftsfeest in Kana vertelt:

'Jezus is mijn zoon, maar ik begrijp steeds minder van hem. Ik weet alleen dat hij heel bijzonder is. Natuurlijk denkt elke moeder dat van haar kind. (...) Gisteren ging hij mee naar het trouwfeest van de zoon van Natanaël uit Kana, die al heel lang een vriend van onze familie is. Samen met mij, zijn moeder. Ik was trots op mijn grote, verstandige zoon, maar ook ongerust, omdat ik voel dat hij met vreemde dingen bezig is. (...) Op het feest was Jezus stiller dan gewoonlijk. Hij lachte wel als de anderen een grapje maakten, maar hij was er niet helemaal met zijn gedachten bij' (p. 170).

Andere verhalen worden ingebed binnen een raamvertelling. De episode over Noach en de vloed kadert Janssen bijvoorbeeld in het verhaal over de fictieve Mara, die er genoeg van heeft de ganse dag door haar baas te worden afgeblaft. Wanneer ze hierover bij haar vriendin Sifra klaagt, vertelt die het verhaal van Noach, en hoe ook God het op een gegeven moment niet meer kon aanzien hoe de mensen elkaar kwaad deden.

Vanzelfsprekend slaagt de auteur er dankzij deze werkwijze van navertelling in de bijbelse verhalen op een voor kinderen zeer toegankelijke wijze te presenteren. De wisseling in perspectief zorgt er daarenboven voor dat de tekst nergens monotoon wordt.

Nochtans maakt een dergelijke benadering van de bijbelse verhalen dat de titel van dit werk enigszins misleidend is. Het boek presenteert zich immers als een 'kinderbijbel'. Echter, veeleer dan de bijbeltekst weer te geven, vertelt Janssen bijbelse verhalen na,

KINDERBIJBEL

parafraseert en geeft een eigen (actualiserende) invulling. Zo wordt Mozes verliefd op Sippora (p. 46) in tegenstelling tot de bijbeltekst, volgens welke Sippora's vader het meisje aan Mozes 'geeft' (Ex 2,21).

In wat volgt wil ik aan de hand van de lectuur en bespreking van enige willekeurig gekozen passages, over de toren van Babel en de profeet Jona, enkele naar mijn oordeel zwakkere punten van *Het grote avontuur van God en mens* als kinderbijbel aanstippen. Tot slot sta ik stil bij de volgorde waarin Janssen de bijbelse verhalen de revue laat passeren.

De toren van Babel

Wie de bijbel wil navertellen moet voor vele valstrikken op zijn hoede zijn. Immers, wat al geldt voor bijbelvertalingen – vertalen is interpreteren – geldt des te meer voor hervertellingen van de Schrift. Vaak is in de teksten van Janssens kinderbijbel dan ook een manifeste interpretatie en duiding van de tekst aanwezig. Dat die soms voorbijgaat aan de pointe van de bijbelse tekst, blijkt bijvoorbeeld uit de navertelling van het verhaal over de toren van Babel (pp. 112-114). Wanneer in het oudtestamentische verhaal (Gn 11,1-9) zonder meer God degene is die verwarring veroorzaakt onder de bouwers van de toren – het Hebreeuws maakt een woordspel van het woord Babel en het werkwoord *balal* ('verwarring brengen') –, dan is de Babelse spraakverwarring in deze 'kinderbijbel' geheel op rekening van de mensen te schrijven. Onderstaande synopsis van de Nieuwe Bijbelvertaling en Janssens kinderbijbel, waar het verhaal over de toren van Babel door een zekere Natanaël wordt verteld, maakt dit duidelijk.

<i>De Nieuwe Bijbelvertaling</i>	<i>Het grote avontuur</i>
Dit is één volk en ze spreken allemaal een en dezelfde taal, dacht de HEER, en wat ze nu doen is nog maar het begin. (...) Laten wij naar hen toe gaan en spraakverwarring onder hen teweegbrengen, zodat ze elkaar niet meer verstaan. De HEER verspreidde hen vandaar over de hele aarde, en de bouw van de stad werd gestaakt. Zo komt het	'God lachte om hun toren', ging Natanaël verder. 'Dat zal ze niet lukken', zei hij. En hij had gelijk. Een tijdje later kregen de mensen ruzie. De een wilde iets heel anders dan de ander. Ze begonnen op elkaar te

KINDERBIJBEL

dat die stad Babel heet, want daar bracht de HEER verwarring in de taal die op de hele aarde gesproken werd, en van daar verspreidde hij de mensen over de hele aarde.	schelden en de woorden die ze daarvoor gebruikten, leken steeds minder op elkaar. Op den duur spraken ze wel honderd verschillende talen.
--	---

Jona trapt in de val

Een van de belangrijkste valkuilen van navertellingen is gelegen in het feit dat de fantasie soms te zeer op hol slaat, en dat men figuren of gebeurtenissen die in de bijbeltekst zelf uiterst sober worden geschilderd, moraliseert of psychologiseert. De wijze waarop bijvoorbeeld het verhaal van Jakobs worsteling met de engel/God (Gn 32) wordt geparafraseerd is tekenend voor deze werkwijze: Jakob ‘deed de hele nacht geen oog dicht. Hij worstelde met zichzelf en met God en vroeg zich af wat hij moest doen’ (p. 27). Door de expliciete toevoeging ‘Niemand mag je doden, omdat je een ander mens hebt gedood’ (p. 110) lijkt het verhaal van Kaïn en Abel een pleidooi tegen de doodstraf *tout court* te worden, iets wat in de bijbelse versie van het verhaal geheel afwezig is. Ook de verdrijving van de Israëlieten door de Egyptenaren: ‘de joden (*sic*) werden uit Egypte verjaagd’ (p. 51) gaat voorbij aan de intentie van het Exodusverhaal, waar Israël dankzij Gods ingrijpen Egypte kan ontvluchten (Ex 12,36).

In wat volgt ga ik uitgebreid in op Janssens navertelling van het oudtestamentische boek Jona, waar de auteur mijns inziens verschillende keren in de aan navertellingen van bijbelverhalen inherente valkuilen is getrapt.

Jona, één van de zogenoemde twaalf kleine profetische boeken, is een buitenbeentje binnen de profetische literatuur. Terwijl de andere profetische boeken veelal in de ik-vorm zijn geschreven, behandelt het bijbelse Jonaboek niet de boodschap *van* een profeet, maar is het een verhaal *over* de lotgevallen van een profeet. Nochtans is in de ter bespreking voorliggende uitgave Jona in het geheel als het zelfgetuigenis van de profeet gepresenteerd. Daarenboven wordt in het ganse bijbelse boek Jona – de naam betekent weliswaar ‘duif’, maar in de oudtestamentische overlevering wordt dit niet geëxpliciteerd – het hoofdpersonage

KINDERBIJBEL

nergens 'profeet' genoemd. Zijn 'profeet-zijn', naar analogie van de overige oudtestamentische profeten, blijkt uitsluitend uit zijn dreigwoord in Jona 3,4: 'Veertig dagen nog, en Nineve wordt met de grond gelijk gemaakt'. Nochtans laat Janssen Jona zichzelf uitdrukkelijk als 'profeet' profileren:

'Mijn naam is Jona, dat betekent Duif. Op school lachten mijn vriendjes vroeger weleens om mijn naam, maar dat vond ik niet erg. Je kunt beter Duif heten dan een of andere stomme naam hebben die niets betekent. Een duif is tenslotte een nuttige vogel, want ik ben een boodschapper van God. Een profeet. God spreekt in mijn hart en dat vertel ik dan aan de mensen' (p. 128).

Voorts blijken enige elementen uit de hervertelling een psychologisch profiel van Jona voor ogen te hebben. Jona's vlucht naar Tarsis legitimeert de 'profeet' als volgt: 'God hoeft niet te denken dat hij mij alles kan laten doen!'. Als bijkomend motief voor zijn vlucht legt Janssen Jona de volgende woorden in de mond: 'Naar Nineve ga ik niet, daar luisteren ze toch niet naar wat ik te vertellen heb'. Het is veel aanvaardbaarder om aan te nemen dat Jona's vlucht is ingegeven door angst om Gods woord te verkondigen. En terecht. Profeet-zijn is niet alleen een eenzame zaak. God stuurt zijn profeten daarenboven steeds naar het hol van de leeuw met een boodschap van onheil. Dit element verwoordt Janssen dan weer terecht wanneer ze Jona laat zeggen: 'Als ik met Gods boodschap naar Nineve ga, hangen ze me op in de dichtstbijzijnde boom. Dat klusje moet God maar zelf opknappen!' (p. 128). Echter, de bijbeltekst zegt nergens dat de Ninevieten 'gemeen en kwaadaardig zijn *voor elkaar*' (p. 128), wel dat 'hun verdorvenheid is doorgedrongen' tot God.

Ook Jona's gedrag op het schip, dat door de zeestorm geteisterd wordt, wordt met veel zin voor fantasie – maar daarom niet de bijbeltekst recht doend – beschreven:

'Na een paar uur op zee begon het hard te waaien. Ik kroop diep in het ruim om er zo weinig mogelijk last van te hebben. De wind groeide aan tot een echte storm, alle matrozen waren doodsbang. Ze geloofden in verschillende goden en riepen ze allemaal in hun eigen taal aan. Het was een vreselijk lawaai. Ik was de enige die geen zin had om te bidden; ik wilde mijn God

KINDERBIJBEL

even liever niet onder ogen komen. Ik kroop dieper het ruim in, trok een lege zak over mijn hoofd en probeerde te slapen. De storm werd steeds erger. De kapitein gaf bevel om de lading in zee te gooien, zodat het schip lichter zou worden en niet zou vergaan. Het leek niet veel te helpen. Opeens trokken een paar matrozen me onder de zak uit en haalden me aan dek. “Waarom bid jij niet tot jouw God?” vroegen ze. Ik haalde mijn schouders op’ (p. 129).

Vooreerst valt hierbij op dat de centrale gedachte van de storm – het is met name een door God veroorzaakte storm – onvermeld blijft. Ook de traditionele oudoosterse opvatting dat lijden door de godheid veroorzaakt wordt als straf voor schuldig gedrag of verzuim wordt geminimaliseerd: ‘De matrozen hadden het in hun hoofd gehaald dat iemand aan boord schuld had aan de storm’ (p. 130). Daarenboven wordt de ‘vrees voor God’ bij de matrozen onderbelicht. Immers, volgens Jona 1,13 keren de zeemannen zich, wanneer het lot op Jona valt, na een niet geslaagde poging met mankracht terug naar land te roeien, rechtstreeks tot JAHWEH, Jona’s God: ‘Ach HEER, laat ons niet te gronde gaan, wanneer wij deze man om het leven brengen, en reken ons dit niet aan als het vergieten van onschuldig bloed; want U, HEER, hebt immers verlangd, dit te laten gebeuren’ (WV 1995). En hoewel ook de beschrijving van het trekken van het lot door Janssen fraai is verwoord (‘Ze maakten touwtjes van verschillende lengte en hielden ze zo vast dat je dat niet kon zien. Natuurlijk trok ik aan het kortste eind’ – p. 130), ook dit heeft geen equivalent in het bijbelse verhaal. Daarenboven is Jona’s reactie vertekend. Wanneer Jona in de bijbeltekst de schuld op zich neemt (‘Neem mij maar op en smijt mij in zee; dan zal de zee u met rust laten. Ik weet dat het aan mij ligt dat deze hevige storm u heeft getroffen’ – 1,12), dan legt Janssens Jona de verantwoordelijkheid bij God (‘Oké, gooi me dan maar overboord, dan krijgt mijn God zijn zin’ – p. 130). Bovendien zegt de bijbeltekst nergens dat Jona in de precare situatie van de teisterende storm niet wilde bidden tot God. Het bijbelse verhaal stelt gewoon zeer zakelijk dat Jona in het ruim slaapt en blijkbaar van de storm niets gewaar wordt.

Ook Jona’s verblijf in de vis wordt door Janssen met veel zin voor verbeelding verteld. Echter, het cruciale element dat de vis door God is gezonden om de ongehoorzame Jona te redden,

KINDERBIJBEL

ontbreekt.

‘Opeens zag ik dat er een enorme vis op me toe kwam zwemmen. O, help! Hij opende zijn muil en ik verdween in zijn buik. Toen viel ik flauw van de schrik. Toen ik weer bijkwam zat ik in de buik van de vis. Het was er smerig en donker. “God, red me!” riep ik uit. “Ik ben bang, ik zie geen uitkomst meer. U alleen kunt mij helpen!” Na drie dagen en drie nachten spuwde de vis me op het droge. Ik liep naar huis. Die nacht sliep ik in mijn eigen bed’ (p. 130).

Bij het begin van het derde hoofdstuk van het boek Jona krijgt het hoofdpersonage voor de tweede keer van God de opdracht naar Nineve te gaan. Wanneer het bijbelse verhaal de verdorvenheid van de Ninevieten nu onvermeld laat (‘Ga naar Nineve, de grote stad, en kondig haar aan wat Ik u te zeggen heb gegeven’ – Jona 3,2), dan zet Janssen moraliserend de slechtheid van Nineve’s bewoners in de verf: ‘Overal zag ik mensen die elkaar voor de gek hielden om er zelf rijker van te worden’ (p. 130). Ook in Jona’s toespraak tot de Ninevieten komt dit bij Janssen nogmaals ter sprake – Jona krijgt hier zelfs bijna sadistische trekken:

“Mensen van Nineve! God heeft gezien hoe slecht jullie leven! Nog veertig dagen en jullie stad wordt met de grond gelijk gemaakt!” De mensen bleven staan en gaapten me aan. Ik ging door. “Jullie zijn gemeen en kwaad tegen elkaar, daarom heeft God besloten jullie stad te verwoesten!” De mensen keken elkaar angstig aan. Ze begonnen te mompelen. Ik kwam stilaan goed op dreef en ging maar door met bedreigingen te roepen. Ik kreeg er bijna plezier in om die stomme Ninevieten eens een lesje te leren, dus bleef ik maar roepen over hun ondergang’ (p. 130).

Voorts wordt Jona’s optreden tijdens de tweede dag – hier rept de bijbelse overlevering met geen woord over! – op een gelijkaardige wijze gekarakteriseerd: ‘Hier en daar riep ik nog eens luidkeels dat God de stad zou verwoesten, maar het plezier van die eerste dag kreeg ik niet meer terug’ (p. 131).

Tot slot zij vermeld dat Janssen ook met betrekking tot het opschieten van de wonderbaarlijke boom – de ricinusboom – het

KINDERBIJBEL

aandeel van God geheel achterwege laat. Terwijl de bijbeltekst het opschieten van de boom expliciet duidt als een ingrijpen van God ('Nu liet de HEER God een ricinusboom opschieten, boven Jona uit, om zijn hoofd schaduw te geven en hem zo van zijn wreveligheid te genezen' – Jona 4,6), zoekt Jona bij Janssen 'de schaduw op van een ricinusboom, een plant die zo snel groeit dat je het bijna kunt zien'.

Ik wil deze korte bespreking van het boek Jona in Janssens hervertelling van de bijbel afsluiten met de opmerkelijke vaststelling dat in *Het grote avontuur van God en mens* Jona niet bij de profetische literatuur staat (hier zijn uitsluitend Amos, Hosea, Jesaja, Jeremia en Ezechiël aan de orde), maar tezamen met fragmenten uit de boeken Daniël, Tobit, Judit en Ester onder de hoofding 'sterke verhalen' is opgenomen. Ook de boekjes Tobit, Judit en Ester, die in de canon van de rooms-katholieke traditie onder de zogenoemde Historische boeken ressorteren, vallen onder deze noemer. In dit verband bespreek ik in het volgende onderdeel de volgorde van de overige bijbelse verhalen in Janssens werk.

De volgorde van de bijbelteksten – de canon

De conflatie van de vier evangeliën tot een soort biografie van Jezus is mijns inziens nog verdedigbaar; in een kinderbijbel kan immers bezwaarlijk drie of vier keer hetzelfde verhaal worden opgenomen. De keuze voor de volgorde van de overige nieuwtestamentische teksten vind ik echter minder gelukkig. Janssen volgt hierin niet de volgorde zoals de boeken in de canon voorkomen, maar tracht ze volgens een veeleer historisch principe te ordenen. Voor het Nieuwe Testament verweeft zij aldus narratieve passages uit het boek Handelingen over lotgevallen van Paulus met episodes uit diens brieven. Zo laat de auteur bijvoorbeeld Paulus' gevangenschapsbrief aan Filemon volgen op het relaas van zijn gevangenschap te Rome (Hnd 27–28), waar in de nieuwtestamentische canon de Romeinenbrief volgt na Handelingen.

Ook de wijze waarop de oudtestamentische literatuur is herschikt is mijns inziens geen gelukkige optie. Ze doet met name geen recht aan de wijze waarop men meer dan twintig eeuwen geleden een welbewuste keuze heeft gemaakt met betrekking tot de

KINDERBIJBEL

opbouw van het Oude Testament. Deze herschikking van de volgorde van de bijbelboeken zal daarenboven de kennis van de opbouw van de bijbel niet ten goede komen.

Janssen laat het Oude Testament beginnen met het twaalfde hoofdstuk van het boek Genesis: verhalen over Abraham, Jakob, Jozef, Mozes, Jozua en enige rechterfiguren. Daarna volgen episodes uit verhalen over Samuël, David, Salomo en Elia. Vervolgens komen de profeten Amos, Hosea, Jesaja, Jeremia en Ezechiël. En hier blijkt duidelijk dat Janssen klaarblijkelijk de vermoedelijke ontstaansperiode van de boeken verkiest boven de plaats in de canon (de grote profeten Jesaja, Jeremia, Ezechiël en Daniël, gevolgd door de kleine profeten, waaronder Hosea en Amos).

De opvallendste – en mijns inziens meest betwistbare – wijziging aan de volgorde van de canon betreft de verhalen over de voortijd (Gn 1–11). Wie enigszins vertrouwd is met de opbouw van de bijbel, weet dat het Oude Testament begint met de verhalen over schepping en oertijd. Janssen kiest er echter voor om deze verhalen ná het boek Ezechiël en vóór het boek Nehemia te plaatsen. Met andere woorden: in de periode van de Babylonische ballingschap en de terugkeer naar Jeruzalem. Wellicht is deze keuze ingegeven door de vermoedelijke datering van sommige van deze verhalen. Immers, binnen de oudtestamentische bijbelwetenschap is men het er vrijwel over eens dat het zogenoemde eerste scheppingsverhaal (Gn 1,1–2,4) door priesterlijke auteurs ten tijde van de Babylonische ballingschap werd geredigeerd, ten einde onder andere de sabbat te legitimeren. Als dusdanig is Janssens keuze om dit scheppingsverhaal in de buurt van Ezechiël te zetten nog enigszins argumenteerbaar. Ook Olav Van Outryve had hiervoor geopteerd in zijn *Bijbel voor de jeugd* (Averbode – Boxtel, 1983). In onderscheid tot Janssen licht hij deze optie toe (pp. 292–293). Maar het feit dat bijvoorbeeld ook het zogenoemde tweede scheppingsverhaal – het paradijsverhaal (Gn 2–3) – en de Noachcyclus (Gn 6–8) in de buurt van de Babylonische ballingschap worden gesitueerd, is minder eenvoudig legitimeerbaar. Immers, over het algemeen neemt men aan dat deze verhalen, of althans de tradities die eraan ten grondslag liggen, dateren uit de periode vóór de 6de eeuw v.Chr.

De optie om de volgorde van de oudtestamentische canon (zij het joods, rooms-katholiek of protestants) te veranderen vind ik

KINDERBIJBEL

dan ook betreurenswaardig. Daarenboven is het een gemiste kans om kinderen, zij het misschien onbewust, toch reeds voeling te laten krijgen met de opbouw van de bijbel in zijn tweeledige vorm.

Tot slot

Ik sluit deze bijdrage af met het signaleren van enige schoonheidsfoutjes en aanvullende bemerkingen. De dood van Mozes (p. 59) is niet in het boek Numeri verhaald, maar is de allerlaatste passage van de Pentateuch (Dt 34). Maar vooral het gebruik van de term 'joden' ter aanduiding van de leden van het volk Israël is veelal niet adequaat. Immers, de term wordt pas sedert het einde van de Babylonische ballingschap als dusdanig gebruikt ter aanduiding van de inwoners van de Perzische provincie Jehud. Het is dan ook bevreemdend te lezen dat een 'grote groep joden' in Egypte woonde (p. 43) en dat de Egyptische prinses die Mozes vindt hem een 'joodse baby' (p. 45) noemt.

De navertelling van het Oude Testament sluit af met een 'stamboom' van de aartsvaders. Daarbij komt Jakobs huwelijk met Rachel niet duidelijk naar voren. Daarenboven blijven de nakomelingen van Jakob met de slavinnen van zijn vrouwen (Bilha en Zilpa), namelijk Dan, Naftali, Gad en Aser, geheel onvermeld. Op de daaropvolgende kaart van het oude Nabije Oosten en Palestina neigt de localisering van Sodom en Gomorra, alsook van de berg Ararat, naar een historisering van de bijbelverhalen. Het Libanongebirge ligt daarenboven veel te noordelijk op de kaart.

Al deze bemerkingen doen geenszins af aan het waardevolle karakter van *het grote avontuur van God en mens*. Het is een werk dat de vergelijking met vele andere 'kinderbijbels' met glans doorstaat. Als men het zou karakteriseren als een navertelling van de bijbel, dan was dit werk zonder meer bijzonder geslaagd te noemen. Als 'kinderbijbel' schiet het echter op vele punten tekort. Immers, wil men een verhaal vertellen waarbij men de bijbelse traditie als uitgangspunt neemt om een eigen verhaallijn te ontwikkelen, dan is alles toegelaten. De wijze bijvoorbeeld waarop bijbelse verhalen worden verfilmd – men denke aan *The Prince of Egypt* – of waarop Anne Provoost het bijbelse verhaal van de vloed als uitgangspunt neemt voor haar jeugdboek *De arkevaarders* is vaak zonder meer geslaagd. In dergelijke werken staat het de cineast/auteur immers vrij hoe hij of zij met de overgeleverde bijbeltekst omgaat. Maar

KINDERBIJBEL

dergelijke creaties als een (verfilmde) kinder- of jeugdbijbel presenteren zou niet terecht zijn.

KINDERBIJBEL